Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi, 14 (1), 2026, 13-22

Araştırma Makalesi

Normal İşitmeye Sahip Bireylerde İşitme Cihazına Yönelik Stigma Algısı

Perception of Stigma Towards Hearing Aids Among Adults with Normal Hearing

Bilgehan TEKİN DAL[1] **İlksen Ayça GÜNDAY** [2]

[1]Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, Ankara, Türkiye.
[2] Ody, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü, Ankara, Türkiye.

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı, normal işitmeye sahip bireylerde işitme cihazına yönelik stigma algısını belirlemek ve bu algının sosyodemografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini değerlendirmektir. **Gereç ve Yöntem:** Çalışma iki aşamada gerçekleştirildi. İlk aşamada, 18–65 yaş aralığındaki 50 birey ile Stigma Değerlendirme Formu'nun geçerlilik ve güvenirlik analizleri yapıldı ve bu grubun verileri ikinci aşamadaki değerlendirmelere dahil edilmedi. İkinci aşamada, aynı yaş aralığındaki 200 bireyin verileri üzerinden sosyodemografik değişkenlerin stigma algısı üzerindeki etkisi Ki-kare testi ile incelendi. **Sonuçlar:** Katılımcıların işitme cihazlarının görünürlüğü ve engelli olarak algılanma kaygısına ilişkin ifadelere yüksek oranda katıldıkları, zihinsel yetersizlik ve utanma ile ilgili ifadelere ise düşük düzeyde katılım gösterdikleri belirlendi. Erkeklerde, işitme sorunu olduğunu düşünenlerde, yakın çevresinde cihaz kullananlarda ve cihaz bilgisi düşük olanlarda stigma algısı anlamlı düzeyde yüksek bulundu ($p<0,05$). **Tartışma:** Normal işitmeye sahip bireylerde stigma algısı özellikle cihazın görünürlüğü ve engelli olarak algılanma kaygısı üzerinden şekillenmektedir. Stigma algısını azaltmak için toplum temelli farkındalık çalışmaları yapılmalı, işitme cihazlarının tasarımları kullanıcı odaklı ve estetik açıdan daha cazip hale getirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: İşitme Kaybı; Stigma; İşitme Araçları

ABSTRACT

Purpose: The aim of this study is to determine the perception of stigma towards hearing aids among adults with normal hearing and to evaluate whether this perception differs according to sociodemographic variables. **Material and Methods:** This study was conducted in two stages. In the first stage, validity and reliability analyses of the Stigma Assessment Form were carried out with 50 individuals aged 18–65 years, and the data of this group were not included in the second stage evaluations. In the second stage, data from 200 individuals of the same age range were analyzed to examine the effect of sociodemographic variables on stigma perception using the Chi-square test. **Results:** Participants reported high agreement with statements regarding the visibility of hearing aids and concerns about being perceived as disabled, while agreement with statements related to intellectual inadequacy and feelings of shame was low. Stigma perception was significantly higher among men, individuals who believed they had hearing problems, those with acquaintances using hearing aids, and participants with low knowledge about hearing aids ($p<0,05$). **Conclusion:** In adults with normal hearing, stigma perception is primarily shaped by concerns about device visibility and being perceived as disabled. To reduce stigma, community-based awareness programs should be implemented, and hearing aid designs should be made more user-centered and aesthetically appealing.

Keywords: Hearing Loss; Stigma; Hearing Aids

Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan Tekin Dal E-mail: bilgehantd@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6140-244X
Geliş Tarihi (Received): 06.08.2025; Kabul Tarihi (Accepted): 11.12.2025
© Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı altında dağıtılmaktadır.
© This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

İşitme kaybı, dünya genelinde yaygın görülen ve bireylerin yaşam kalitesini ciddi şekilde olumsuz etkileyen önemli bir halk sağlığı sorunudur (World Health Organization [WHO], 2021). Farklı yaş gruplarında görülme sıklığının günümüzde artması, bu durumu toplum sağlığı açısından daha da kritik hale getirmiştir (Olusanya ve ark., 2019). İşitme cihazları, işitme kaybı olan bireylerde iletişim problemlerini azaltmada en etkili ve yaygın kullanılan müdahalelerden biridir (Ferguson ve ark., 2017). Ancak, dünya genelinde işitme cihazı kullanım oranları beklenen seviyelerin oldukça altında kalmaktadır (Bisgaard ve ark., 2021).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2022 yılı Türkiye Sağlık Araştırması raporuna göre, ülkemizde toplam nüfusa göre işitme engelli bireylerin oranı %3,4 olarak belirlenmiştir. Buna karşın, ülkemizde 15 yaş üzerinde işitme kaybı yaşayan bireyler arasında işitme cihazı kullanım oranı %2,8 olarak hesaplanmıştır (TÜİK, 2022). Dünya genelinde işitme kaybı yaşayan bireylerin %11'inden daha azının işitme cihazı kullandığı bildirilmiştir (Bisgaard ve ark., 2021). Dünya ortalamasına göre değerlendirildiğinde, Türkiye'deki işitme cihazı kullanım oranlarının oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Türkiye'de işitme cihazı kullanımının düşük olmasının nedenleri arasında farkındalık eksikliği, cihazlara yönelik bilgi eksikliği, uzmanlara olan güven problemi, ekonomik kaygılar ile cihazın yaşlılık veya engellilikle ilişkilendirilmesi gibi sosyal algıların yer aldığı bildirilmiştir (Saatci ve ark., 2017; Çelikgün ve ark., 2024). Bu faktörler arasında, özellikle cihazın yaşlılık veya engellilik göstergesi olarak algılanması, işitme cihazına yönelik stigma algısının önemini göstermektedir.

Yapılan sistematik derlemeler ve prospektif çalışmalar, işitme cihazına yönelik yüksek stigma algısının bireylerin cihaz edinme kararlarını olumsuz etkilediğini göstermektedir (Ruusuvuori ve ark., 2021; Meyer ve ark., 2025). Stigma algısı yüksek bireylerde cihaz edinim oranı anlamlı derecede daha düşüktür (Ruusuvuori ve ark., 2021). Ayrıca bireylerin sosyal çevresi ve sosyalleşme biçimleri de cihaz edinim sürecinde önemli rol oynamaktadır (Meyer ve ark., 2025). Bu bulgular bir arada değerlendirildiğinde, stigma algısının neden olduğu çekinmenin, bireylerin işitme rehabilitasyonundan yeterince yararlanamamasına ve dolayısıyla yaşam kalitelerinin düşmesine yol açan olası bir etken olabileceğini göstermektedir.

Stigma, bireyin belirli bir özelliği nedeniyle toplum tarafından olumsuz etiketlenmesi sonucunda ortaya çıkan; ayrımcılığa, sosyal izolasyona ve sosyal statü veya kimlik kaybına yol açabilen çok bileşenli bir durumdur (Stangl ve ark., 2019; Pescosolido ve Martin, 2015). İşitme cihazlarına yönelik stigma algısı ise; bireyin kendisini yaşlı veya engelli olarak görmesi, sosyal ortamlarda utanma ya da dışlanma endişesi yaşaması ve cihaz kullanımını zayıflık göstergesi olarak değerlendirmesi gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır (Madara & Bhowmik, 2024).

Stigma, işitme cihazı kullanım kararlarını etkileyen güçlü bir bariyer olmasına rağmen (Nickbakht ve ark., 2025), ülkemizde işitme cihazına yönelik stigma algısını inceleyen yalnızca bir çalışmaya rastlanmıştır; bu çalışma işitme kaybı yaşayan bireyler üzerinde yapılmıştır (Saatci ve ark., 2017). Normal işitmeye sahip bireylerde bu konuyu ele alan herhangi bir çalışmaya ise literatürde rastlanmamıştır. Bu nedenle, normal işitmeye sahip bireylerin işitme cihazlarına yönelik stigma algılarının belirlenmesi, toplum temelli farkındalık stratejilerinin geliştirilmesine ve işitme cihazı kullanımının yaygınlaştırılmasına katkı sağlayabilir.

Bu bağlamda, mevcut çalışmanın amacı; normal işitmeye sahip yetişkinlerin işitme cihazlarına yönelik stigma algısını belirlemek ve bu algıyı etkileyen kişisel faktörleri incelemektir. Bu çalışma ile literatürdeki önemli bir boşluğun doldurulması ve işitme sağlığı alanında stigma algısını azaltmaya yönelik halk sağlığı politikalarına katkı sunulması hedeflenmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışma, kesitsel tipte tanımlayıcı bir araştırma olup, Mart 2025 – Haziran 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Helsinki Deklarasyonu'nun etik ilkelerine uygun olarak yürütülmüş; katılımcılar çalışmaya ilişkin olarak önce sözel olarak bilgilendirilmiş ve ardından yazılı gönüllü onamları alınmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın örneklemini, 18-65 yaş aralığında, ana dili Türkçe olan, okuma yazma bilen, çalışmaya katılmayı kabul eden ve normal işitmeye sahip toplam 250 birey (124 kadın, 126 erkek) oluşturmuştur. Katılımcıların "normal işitmeye sahip birey" olarak değerlendirilmesi amacıyla İşitme Engeli Ölçeği – Erişkin (İEÖ-E) Tarama Formu uygulanmış ve bu formdan 0–8 puan alarak işitme düzeyi "normal (Düzey 1)" olarak belirlenen katılımcılar çalışmaya dahil edilmiştir. İşitme kaybı teşhisi almış olanlar, işitme cihazı kullananlar, nörolojik ve psikiyatrik tanı öyküsü olanlar ve anketleri eksik ya da hatalı dolduran bireyler çalışma dışı bırakılmıştır.

Prosedür

Çalışma iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

İlk aşamada, stigma değerlendirme ölçeğinin geçerlilik ve güvenirliği analiz edilmiştir. Literatürde önerilen 'her madde için en az beş katılımcı' prensibinden hareketle (MacCallum ve ark., 2001), ölçek 10 maddeden oluştuğu için (5 x 10 = 50), dahil edilme ve dışlanma kriterlerine

uygun toplam 50 birey (23 erkek, 27 kadın) bu aşamaya dahil edilmiştir. Bu aşamaya dahil edilen 50 bireyden elde edilen veriler, çalışmanın ikinci aşamasında kullanılmamıştır.

Çalışmanın ikinci aşamasında, normal işitmeye sahip yetişkinlerin işitme cihazına yönelik stigma algıları ve bu algıyı etkileyen kişisel faktörlerin incelenmesi amacıyla toplam 200 birey (101 kadın, 99 erkek) değerlendirilmiş ve elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bu aşama için gerekli örneklem büyüklüğü, G*Power (versiyon 3.1) programı kullanılarak hesaplanmıştır. Örneklem büyüklüğü hesaplamasında etki büyüklüğü (d)=0,50, anlamlılık düzeyi (α)=0,05 ve istatistiksel güç (1-β) = %95 olarak belirlenmiş, minimum gerekli örneklem büyüklüğü 184 birey olarak hesaplanmıştır. Veri kayıpları ve eksik doldurulmuş formlar nedeniyle oluşabilecek kayıpları telafi etmek amacıyla bu sayıya yaklaşık %10 eklenmiş ve çalışmaya toplamda 200 bireyin dahil edilmesine karar verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

İşitme Engeli Ölçeği – Erişkin (İEÖ-E) Tarama Formu

İşitme Engeli Ölçeği – Erişkin Tarama Formu bireylerin işitme kaybına bağlı olarak yaşadıkları sosyal ve duygusal güçlükleri değerlendirmeyi amaçlayan, 10 maddelik bir öz değerlendirme formudur. Ölçeğin orijinali Newman ve ark. (1990) tarafından "The Hearing Handicap Inventory for Adults, HHI-A, İşitme Engeli Ölçeği–Erişkin" olarak geliştirilmiştir (Newman ve ark., 1990). Ölçek maddeleri sosyal (5 madde) ve duygusal (5 madde) olmak üzere iki alt boyuta ayrılır. Yanıt seçenekleri "Hayır=0", "Bazen=2", "Evet=4" şeklindedir. Ölçek puanları 0-40 arasında değişir ve 0–8 puan "Engel yok", 9–24 puan "Hafif-orta engel", ≥26 puan ise "Belirgin engel" olarak sınıflandırılır. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmış olup, yüksek iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's α=0,94; sosyal α=0,89, duygusal α=0,91) elde edilmiştir (Aksoy ve ark., 2020).

Stigma Değerlendirme Formu

Bu çalışmada, işitme cihazına yönelik stigma algısını değerlendirmek amacıyla, Saatçi ve ark. (2017) tarafından geliştirilen ve 'stigma' başlığı altında yer alan sorulardan oluşan değerlendirme formu kullanılmıştır. Toplam 10 maddeden oluşan bu bölüm, beşli Likert tipi ölçekle ("Hiç katılmıyorum", "Biraz katılmıyorum", "Emin değilim", "Biraz katılıyorum", "Tamamen katılıyorum") değerlendirilir. Orijinal formun geçerlilik ve güvenirlik analizleri daha önce yapılmadığından, bu çalışmada söz konusu bölümün psikometrik özellikleri incelenmiştir. Değerlendirme formunun kullanımı için yazarlardan e-posta yoluyla izin alınmıştır.

Sosyodemografik Bilgi Formu

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen bilgi formu kullanılmıştır. Formda; yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çalışma durumu, meslek ve aylık gelir gibi sorular yer almaktadır. Bunun yanı sıra, katılımcıların işitme problemi algısı, odyoloji/KBB muayene geçmişi, işitme cihazları hakkındaki bilgi düzeyi ile aile veya yakın çevrelerinde işitme cihazı kullanımı da sorgulanmıştır.

İstatistiksel Analiz

İstatistiksel analizler IBM SPSS Statistics (versiyon 25.0) programında yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerde sürekli değişkenler ortalama ± standart sapma; kategorik değişkenler ise sayı (n) ve yüzde (%) ile sunulmuştur.

Çalışmada kullanılan "Stigma Değerlendirme Formu" nun yapı geçerliliği Keşifsel Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis – EFA) ile incelenmiştir. Ölçeğin güvenirliği, Cronbach's Alpha katsayısı ile belirlenmiştir. Güvenirlik ayrıca test-tekrar test yöntemiyle değerlendirilmiş ve 50 kişilik gruptan rastgele seçilen 20 katılımcıya ölçek iki hafta arayla tekrar uygulanmıştır. İki ölçüm arasındaki kararlılık, sınıf içi korelasyon katsayısı (Intraclass Correlation Coefficient – ICC) yöntemi ile hesaplanmıştır.

Normal işitmeye sahip yetişkinlerin işitme cihazına yönelik stigma algılarının, katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Ki-kare (χ^2) testi ile incelenmiştir. Beklenen hücre frekanslarının %20'sinden fazlası 5'in altında veya herhangi bir hücrede beklenen frekans 1'in altında olduğunda Fisher Exact testi uygulanmıştır. Üç veya daha fazla kategorili nominal ya da ordinal bağımsız değişkenler arasında anlamlı farklılık saptanması halinde, çapraz tablo hücre yüzdelerine göre ikili karşılaştırmalar yapılmış ve çoklu karşılaştırmalarda p-değerleri Bonferroni düzeltmesi ile yeniden hesaplanmıştır. Tüm analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde çalışmaya katılan toplam 200 bireyin (101 kadın, 99 erkek) sosyodemografik özelliklerine ilişkin bulgular öncelikle sunulmuştur. Ardından çalışma kapsamında kullanılan 'Stigma Değerlendirme Formu'nun geçerlilik (KMO ve Bartlett testi, EFA) ve güvenirlik (Cronbach's Alpha, test-tekrar test) analizlerinin sonuçları verilmiştir. Son olarak, normal işitmeye sahip yetişkinlerin sosyodemografik özelliklerinin, işitme cihazına yönelik stigma algılarına etkisinin incelendiği analiz sonuçları aktarılmıştır.

Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 35,44 ± 10,98 yıl olup, en yüksek oran %30,5 (n=61) ile 26-35 yaş aralığındadır. Katılımcıların %50,5'i (n=101) kadın, %49,5'i (n=99) erkektir. Medeni durum açısından %54,0'ü (n=108) evli, %46,0'sı (n=92) bekardır. Eğitim düzeyine

göre katılımcıların çoğunluğu (%64,0; n=128) üniversite eğitimi aldığı belirlenmiştir. Katılımcıların %80,5'i (n=161) tam zamanlı çalışmakta olup, gelir düzeyi açısından en yüksek oran %46,0 (n=92) ile 50.001 TL ve üzeri aralığındadır. Katılımcıların %2,0'si (n=4) kendilerinde işitme ile ilgili bir problem olduğunu belirtmiştir (ör. tinnitus, geçici tıkanıklık hissi veya gürültü hassasiyeti gibi işitme kaybı dışında kalan durumlar). Daha önce bir odyolog veya KBB uzmanına muayene olanların oranı %27,5 (n=55) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %46,0'sı (n=92) işitme cihazı hakkında hiç bilgisi olmadığını, %40,5'i (n=81) işitme cihazları hakkında az bilgili olduğunu belirtmiştir; %19,0'unun (n=38) ise ailesinde veya yakın çevresinde işitme cihazı kullanan biri bulunmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Tanımlayıcı Özellikler		**n**	**%**
Yaş	18-25 yaş	43	21,5
	26-35 yaş	61	30,5
	36-45 yaş	58	29,0
	46-55 yaş	33	16,5
	56-65 yaş	5	2,5
	Toplam	**200**	**100**
Cinsiyet	Kadın	101	50,5
	Erkek	99	49,5
	Toplam	**200**	**100**
Medeni durum	Bekar	92	46,0
	Evli	108	54,0
	Toplam	**200**	**100**
Eğitim durumu	İlkokul	8	4,0
	Ortaokul	3	1,5
	Lise	47	23,5
	Üniversite	128	64,0
	YL/Doktora	14	7,0
	Toplam	**200**	**100**
Çalışma durumu	Tam zamanlı	161	80,5
	Yarı zamanlı	6	3,0
	Çalışmıyor	13	6,5
	Öğrenci	14	7,0
	Emekli	6	3,0
	Toplam	**200**	**100**
Aylık Gelir	0-22.000	35	17,5
	22.001-30.000	25	12,5
	30.001-40.000	23	11,5
	40.001-50.000	25	12,5
	50.001- ve üzeri	92	46,0
	Toplam	**200**	**100**
İşitme ile ilgili bir probleminiz olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	4	2,0
	Hayır	196	98,0
	Toplam	**200**	**100**
Daha önce işitme ile ilgili bir durum sebebi ile odyolog ve KBB hekimine muayene oldunuz mu?	Evet	55	27,5
	Hayır	145	72,5
	Toplam	**200**	**100**
İşitme cihazları hakkında ne kadar bilgiye sahipsiniz?	Hiç bilgim yok	92	46,0
	Az bilgi sahibiyim	81	40,5
	Orta seviyede bilgi sahibiyim	23	11,5
	İyi seviyede bilgi sahibiyim	4	2,0
	Toplam	**200**	**100**
Ailenizde veya yakın çevrenizde işitme cihazı kullanan biri var mı?	Evet	38	19,0
	Hayır	162	81,0
	Toplam	**200**	**100**

n: Katılımcı Sayısı

Çalışmada kullanılan Stigma Değerlendirme Formu'nun yapı geçerliliğini incelemek amacıyla yapılan Keşifsel Faktör Analizi'nde (EFA), ilk aşamada özdeğeri (Eigenvalue) 1'in üzerinde olan dört faktör elde edilmiştir. Ancak ölçeğin teorik olarak tek boyutlu olması beklendiğinden, faktör yükleri ayrıntılı olarak incelenmiş ve teorik yapıdan uzaklaşarak farklı faktörlere yüklenen üç madde (1. madde: 'Zayıf ve güçsüz görünürüm', 9. madde: 'İnsanlar dalga geçer/alay eder', 10. madde: 'İnsanlar farklı davranır') ölçekten çıkarılarak analiz tekrarlanmıştır. Maddelerin çıkarılmasının ardından yapılan tekrar analizde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0,775 bulunmuş ve bu değer örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğunu göstermiştir. Bartlett testi sonucunda değişkenler arasındaki korelasyonların faktör analizi için anlamlı olduğu belirlenmiş (χ^2=199,622; p<0,001) ve verilerin faktör analizine uygunluğu doğrulanmıştır. Son analizde toplam varyansın %57,68'ini açıklayan, 4,037 özdeğerine sahip tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Faktör yükleri 0,321 ile 0,857 arasında değişmekte olup genel olarak güçlü madde-faktör ilişkileri gözlenmiştir. Maddelerin faktör yükleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Stigma Değerlendirme Formu'nun Keşifsel Faktör Analizi Sonucunda Elde Edilen Faktör Yükleri

Soru No	Madde	Faktör Yükü
1	Zayıf ve güçsüz görünürüm	Ölçekten çıkarılmıştır
2	Farkedilir	0,736
3	Yaşlı görünürüm	0,321
4	Engelli görünürüm	0,857
5	Zihinsel olarak yetersizmişim gibi görünürüm	0,845
6	İşitme cihazı kullanmaktan utanırım	0,796
7	İşitme kaybım olduğunu insanlara söyleyemem	0,848
8	İşitme cihazından gurur duyarım	0,769
9	İnsanlar dalga geçer/ alay eder	Ölçekten çıkarılmıştır
10	İnsanlar farklı davranır	Ölçekten çıkarılmıştır

Çalışmada kullanılan 'Stigma Değerlendirme Formu'nun iç tutarlılığı Cronbach's Alpha katsayısı ile hesaplanmış ve α=0,838 olarak bulunmuştur; bu değer iyi düzeyde iç tutarlılık göstermektedir. Madde analizinde maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları 0,35 ile 0,76 arasında değişmektedir. Maddelerin çoğunluğu yüksek ve yeterli düzeyde korelasyona sahipken, sadece 'Yaşlı görünürüm' maddesi görece daha düşük korelasyon (r=0,35) göstermiştir. Ancak bu madde çıkarıldığında genel güvenirlik katsayısında anlamlı bir artış sağlamaması nedeniyle, teorik öneminden dolayı ölçek içerisinde tutulmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. Stigma Değerlendirme Formu'nun Güvenirlik Analizi Sonuçları (Cronbach's Alpha)

Soru No	Madde	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarılırsa Cronbach's Alpha
1	Zayıf ve güçsüz görünürüm	Ölçekten çıkarılmıştır	
2	Farkedilir	0,633	0,810
3	Yaşlı görünürüm	0,346	0,823
4	Engelli görünürüm	0,760	0,788
5	Zihinsel olarak yetersizmişim gibi görünürüm	0,738	0,790
6	İşitme cihazı kullanmaktan utanırım	0,680	0,812
7	İşitme kaybım olduğunu insanlara söyleyemem	0,718	0,795
8	İşitme cihazından gurur duyarım	0,628	0,812
9	İnsanlar dalga geçer/ alay eder	Ölçekten çıkarılmıştır	
10	İnsanlar farklı davranır	Ölçekten çıkarılmıştır	
Genel Cronbach's Alpha (α) 0.838			

Stigma Değerlendirme Formu'nun test-tekrar test güvenirliği sınıf içi korelasyon katsayısı (ICC) kullanılarak değerlendirilmiştir. İki hafta ara ile yapılan iki uygulama arasındaki ICC değeri 0,774 (%95 GA: 0,514–0,904) olarak bulunmuş ve bu değer istatistiksel olarak anlamlı saptanmıştır (p<0,001). Elde edilen bu sonuç, ölçeğin zamana göre yüksek düzeyde kararlılık gösterdiğini ve test-tekrar test güvenirliğinin iyi olduğunu ortaya koymaktadır.

Katılımcıların Stigma Değerlendirme Formunun maddelerine verdikleri yanıtlar incelendiğinde (Tablo 4), stigma algısının bazı maddelerde daha belirgin olduğu görülmüştür. Katılımcıların en yüksek oranda "tamamen katılıyorum" yanıtını verdiği madde "İşitme cihazı kullanmak fark edilir" (%21,0) olmuştur. Ayrıca, katılımcıların %12,0'si, "İşitme cihazı kullanmak beni engelli gösterir" maddesine de tamamen katıldığını belirtmiştir.

Diğer yandan katılımcıların çoğunluğunun stigma algısını desteklemeyen yanıtlar verdiği maddeler dikkat çekicidir. En yüksek oranda "hiç katılmıyorum" yanıtı verilen madde "İşitme cihazı kullanırsam zihinsel olarak yetersizmişim gibi görünürüm" (%81,0) olmuştur. Benzer şekilde, "İşitme kaybım olduğunu insanlara söyleyemem" (%73,0) ve "İşitme cihazı kullanmaktan utanırım" (%64,0) maddelerine de yüksek oranda "hiç katılmıyorum" yanıtları verilmiştir.

Tablo 4. Stigma Değerlendirme Formu Maddelerine Göre Yanıt Dağılımları

Maddeler	Yanıtlar	n (200)	%
1. Farkedilir	Hiç Katılmıyorum	57	28,5
	Biraz Katılıyorum	22	11,0
	Emin Değilim	20	10,0
	Biraz Katılıyorum	59	29,5
	Tamamen Katılıyorum	42	21,0
2. Yaşlı görünürüm	Hiç Katılmıyorum	123	61,5
	Biraz Katılıyorum	16	8,0
	Emin Değilim	22	11,0
	Biraz Katılıyorum	27	13,5
	Tamamen Katılıyorum	12	6,0
3. Engelli görünürüm	Hiç Katılmıyorum	116	58,0
	Biraz Katılıyorum	11	5,5
	Emin Değilim	23	11,5
	Biraz Katılıyorum	26	13,0
	Tamamen Katılıyorum	24	12,0
4. Zihinsel olarak yetersizmişim gibi görünürüm	Hiç Katılmıyorum	162	81,0
	Biraz Katılıyorum	15	7,5
	Emin Değilim	12	6,0
	Biraz Katılıyorum	4	2,0
	Tamamen Katılıyorum	7	3,5
5. İşitme cihazı kullanmaktan utanırım	Hiç Katılmıyorum	128	64,0
	Biraz Katılıyorum	11	5,5
	Emin Değilim	37	18,5
	Biraz Katılıyorum	20	10,0
	Tamamen Katılıyorum	4	2,0
6. İşitme kaybım olduğunu insanlara söyleyemem	Hiç Katılmıyorum	146	73,0
	Biraz Katılıyorum	20	10,0
	Emin Değilim	19	9,5
	Biraz Katılıyorum	10	5,0
	Tamamen Katılıyorum	5	2,5
7. İşitme cihazından gurur duyarım	Hiç Katılmıyorum	133	66,5
	Biraz Katılıyorum	11	5,5
	Emin Değilim	31	15,5
	Biraz Katılıyorum	8	4,0
	Tamamen Katılıyorum	17	8,5

n: Katılımcı Sayısı

Katılımcıların işitme cihazına yönelik stigma algısına ilişkin verdikleri yanıtların sosyodemografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığı değerlendirildiğinde; erkek katılımcıların, kadınlara kıyasla "İşitme cihazı yaşlı gösterir" (χ^2=15,095; p=0,005), "Zihinsel olarak yetersiz görünürüm" (χ^2=10,041; p=0,040), "İşitme cihazı kullanmaktan utanırım" (χ^2=10,558; p=0,032) ve "İşitme kaybım olduğunu insanlara söyleyemem" (χ^2=12,439; p=0,014) maddelerine anlamlı olarak daha yüksek oranda katıldığı belirlenmiştir. İşitme problemi olduğunu düşünen katılımcıların, düşünmeyen katılımcılara göre "İşitme cihazı yaşlı gösterir" (χ^2=21,042; p<0,001) ve "İşitme cihazı kullanmaktan utanırım" (χ^2=11,647; p=0,020) maddelerine anlamlı düzeyde daha fazla katıldığı görülmüştür. Ailesinde veya yakın çevresinde işitme cihazı kullanan bireylerin ise kullanmayanlara kıyasla "İşitme cihazı yaşlı gösterir" maddesine anlamlı olarak daha yüksek düzeyde katıldığı saptanmıştır (χ^2=13,954; p=0,007). Ayrıca katılımcıların işitme cihazları hakkındaki bilgi düzeyine göre "İşitme cihazından gurur duyarım" maddesine verdikleri yanıtlar arasında da anlamlı fark bulunmuştur (χ^2=36,958; p<0,001). Hiç bilgi sahibi olmayan katılımcıların büyük çoğunluğu (%70,7) bu maddeye "hiç katılmıyorum" yanıtını verirken, orta düzeyde bilgiye sahip katılımcıların önemli bir kısmı (%34,8) "tamamen katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. Buna karşın medeni durum, yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, aylık gelir düzeyi ve daha önce odyoloji veya KBB uzmanına muayene olmanın stigma algısı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır (p>0,05).

TARTIŞMA

Normal işitmeye sahip yetişkinlerde işitme cihazına yönelik stigma algısını belirlemeyi ve bu algıyı etkileyen kişisel faktörleri incelemeyi amaçlayan bu çalışma, literatürde sınırlı olarak ele alınan bir konuyu Türkiye örnekleminde değerlendirmesi açısından önem taşımaktadır. Çalışmada kullanılan "Stigma Değerlendirme Formu"nun psikometrik özelliklerinin incelenmesi sonucunda, formun normal işitmeye sahip bireylerde stigma algısını değerlendirmek için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu belirlenmiştir. Elde edilen yapı, formun teorik temelleriyle uyumlu bulunmuş ve işitme cihazı stigmasını tek boyutlu bir kavramsal yapı olarak ele almanın uygun olduğunu göstermiştir. Bu sonuç, Saatçi ve ark. (2017) tarafından geliştirilen formun farklı örneklemler üzerinde de kullanılabileceğini göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca, bu çalışmada elde edilen bu bulgular, kullanılan formun geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermekte ve Türkiye'de işitme cihazına yönelik stigma kavramını değerlendirmeye yönelik Türkçe bir aracın bulunmaması nedeniyle alandaki önemli bir eksikliği kısmen gidermektedir. Bu yönüyle çalışma, ileride yapılacak araştırmalar için metodolojik bir temel oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, formun kapsamının, stigma kavramının tüm boyutlarını ayrıntılı olarak değerlendirme konusunda sınırlı olduğu da dikkate alınmalıdır. Literatürde stigma; sosyal, duygusal ve yapısal olmak üzere birden fazla bileşenden oluşan çok boyutlu bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Stangl ve ark., 2019; Madara & Bhowmik, 2024). Bu çalışmada kullanılan form ise daha çok sosyal algı ve görünürlük temelli stigma unsurlarını ölçmektedir. Bu nedenle, elde edilen tek boyutlu yapı, formun teorik olarak odaklandığı alanla uyumludur; ancak stigma kavramının diğer bileşenlerini kapsamamaktadır. Gelecekte, işitme kaybı ve işitme cihazına yönelik stigma algısını daha kapsamlı ve çok boyutlu biçimde değerlendirecek, ulusal düzeyde geçerli ve güvenilir ölçeklerin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Katılımcıların Stigma Değerlendirme Formu'nun maddelerine verdikleri yanıtlar incelendiğinde, stigma algısının özellikle bazı maddelerde belirgin olduğu görülmektedir. Katılımcıların en yüksek oranda "tamamen katılıyorum" yanıtını verdiği madde "İşitme cihazı kullanmak fark edilir" (%21,0) olmuştur. Ayrıca katılımcıların %12,0'si, "İşitme cihazı kullanmak beni engelli gösterir" maddesine tamamen katıldığını belirtmiştir. Bu bulgular, literatürdeki benzer çalışmalarla tutarlıdır. Saatçi ve ark. (2017) tarafından işitme kaybı tanısı konulan ve işitme cihazı önerilen ancak cihaz kullanımını reddeden bireylerle yapılan çalışmada da katılımcıların önemli bir kısmı işitme cihazının fark edileceğini (%28,6) ve cihazın kendilerini engelli gibi göstereceğini (%45,7) bildirmişlerdir. Kochkin (2007) tarafından yapılan çalışmada ise işitme cihazının fark edilmesinin (%35) ve engelli gösterdiğinin düşünülmesinin (%31) cihaz kullanımını reddetmedeki önemli stigma kaynaklı faktörler olduğu vurgulanmıştır. Benzer şekilde, Madara ve Bhowmik (2024), cihaz görünürlüğünün bireylerde "yaşlı veya engelli olarak etiketlenme" kaygısını artırdığını; Nickbakht ve ark. (2025) ise görünürlük ve sosyal kimlik kaygılarının stigma algısında belirleyici rol oynadığını bildirmiştir.

Bu bulgular, toplumda işitme cihazlarının görünür olmasının stigma algısını güçlendirdiğine yönelik literatür bilgileriyle uyumludur. İşitme cihazlarının görünür olması, kullanıcıların kendilerini engelli olarak algılamasına ve estetik kaygılara yol açabilmektedir. Bu bağlamda işitme cihazlarının görünürlüklerinin azaltılmasından ziyade tasarımlarının kişiselleştirilmesi, estetik açıdan daha cazip ve kullanıcı odaklı hâle getirilmesi stigma algısını azaltmada daha etkili olabilir (Madara ve Bhowmik, 2024). Ayrıca Aldè ve ark. (2025) da gözlük kullanımına

yönelik stigma algısının, tasarımda ve sosyal temsillerdeki değişimlerle önemli ölçüde azaldığını vurgulamaktadır. Benzer şekilde işitme cihazlarının tasarım ve işlevselliğinde yapılacak iyileştirmeler ile bu cihazların sosyal algısının da olumlu yönde değişebileceği düşünülmektedir (Madara ve Bhowmik, 2024). Bu bilgiler ışığında, işitme cihazlarının sosyal kabulünü artırmak ve stigma algısını azaltmak için toplumun her kesimine yönelik bilinçlendirme ve bilgilendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesi önem taşımaktadır.

Diğer yandan çalışmamızda katılımcıların büyük çoğunluğunun "hiç katılmıyorum" yanıtını verdiği bazı maddeler özellikle dikkat çekmiştir. Katılımcılarımızın çoğunluğu, "İşitme cihazı kullanırsam zihinsel olarak yetersizmişim gibi görünürüm" (%81,0), "İşitme kaybım olduğunu insanlara söyleyemem" (%73,0) ve "İşitme cihazı kullanmaktan utanırım" (%64,0) maddelerine yüksek oranda "hiç katılmıyorum" şeklinde yanıt vermiştir. Bu bulgular, Saatçi ve ark. (2017) gerçekleştirdiği çalışma bulgularıyla tutarsızlık göstermektedir. Saatçi ve ark. (2017) çalışmasında katılımcıların önemli bir kısmı, "işitme kaybını insanlara söyleyememe", "işitme cihazı kullanmaktan utanma" ve "zihinsel olarak yetersizmiş gibi görünme" ifadelerine tamamen katılmıştır. Bu farkın temel nedeninin örneklem farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Saatçi ve ark. (2017) çalışmasında katılımcıların işitme kaybı tanısı almış ve işitme cihazı önerilmiş bireyler olması, işitme kaybıyla ilişkili stigma ve kaygı düzeylerinin daha yüksek olmasına yol açmış olabilir. Çalışmamızda ise katılımcıların normal işitmeye sahip ve işitme cihazı kullanımıyla henüz karşılaşmamış bireylerden oluşması, stigma algısının düşük bulunmasının olası bir nedeni olarak değerlendirilebilir. Bu durum, işitme cihazı kullanımına ilişkin toplumdaki genel algının, işitme kaybı yaşayan bireyler ile normal işitmeye sahip bireyler arasında farklılık gösterebileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, literatürde normal işitmeye sahip bireylerde işitme cihazına yönelik stigma algısını doğrudan inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, elde ettiğimiz bulguların farklı örneklemlerle test edilmesi ve bu alanda yapılacak ileri araştırmalarla desteklenmesi önem taşımaktadır.

Çalışmamızda, normal işitmeye sahip yetişkinlerin işitme cihazına yönelik stigma algılarının bazı sosyodemografik özelliklere göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir. Erkek katılımcılar, kadın katılımcılara göre işitme cihazı kullanımının kendilerini yaşlı ve zihinsel olarak yetersiz göstereceği düşüncesine daha fazla katılmış ve işitme cihazı kullanmaktan daha fazla utanma duygusu bildirmiştir. Bu bulgu, Southall ve ark. (2010) ile Meyer ve ark. (2025) tarafından bildirilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Her iki çalışmada da erkeklerin işitme cihazı kullanımına yönelik stigma algısının, toplumsal olarak güçlü ve bağımsız görünme beklentileriyle ilişkili olduğu vurgulanmıştır (Meyer ve ark., 2025; Southall ve ark., 2010). Bu nedenle, erkek bireylere yönelik olarak stigma algısını azaltıcı özel halk sağlığı müdahalelerinin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle, erkek bireylere yönelik olarak stigma algısını azaltmaya yönelik özel halk sağlığı müdahalelerinin geliştirilmesinin, bu sorunun üstesinden gelmede yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızda ayrıca, işitme problemi olduğunu düşünen katılımcıların, işitme problemi olmadığını belirten katılımcılara kıyasla işitme cihazının yaşlı gösterdiği ve cihaz kullanımının utanç verici olduğu maddelerine daha yüksek oranda katıldığı bulunmuştur. Örneklemimiz, İEÖ-E Tarama Formu sonuçlarına göre düzey 1, yani işitme durumunun bireyde herhangi bir engele yol açmadığını bildiren ve bu nedenle “normal işitmeye sahip” olarak kabul edilen katılımcılardan oluşmuştur. Dolayısıyla, bu çalışmada belirtilen “işitme problemi” ifadesi, işitme kaybından ziyade tinnitus, gürültüye hassasiyet gibi işitmeyle ilişkili öznel deneyimleri yansıtıyor olabilir.

Elde ettiğimiz bu bulgu, doğrudan işitme kaybı yaşayan bireylerle yapılan çalışmalarda bildirilen sonuçlarla dolaylı bir paralellik göstermektedir. Saatçi ve ark. (2017) ile Ruusuvuori ve ark. (2021), işitme kaybının farkında olmanın bireylerde cihaz kullanımına yönelik utanma ve yaşlılık algısını artırdığını belirtmiştir. Benzer biçimde, çalışmamızda da normal işitmeye sahip bireylerde işitmeye ilişkin öznel problem algısının stigma algısı üzerinde etkili olabileceği gözlemlenmiştir. Ancak bu bulgunun doğrulanabilmesi için, işitme düzeyleri objektif olarak değerlendirilen normal işitmeye sahip bireylerle yapılacak ileri çalışmalar gerekmektedir.

Ayrıca çalışmamızda, ailesinde veya yakın çevresinde işitme cihazı kullanan bireylerin bulunmasının, katılımcılarda işitme cihazı kullanımını yaşlılıkla ilişkilendirme algısını artırdığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, Kochkin (2007) ile Ruusuvuori ve ark. (2021) tarafından bildirilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Her iki çalışmada da yakın çevrede işitme cihazı kullanımının, cihazları yaşlılık ve engellilikle özdeşleştirme eğilimini güçlendirdiği belirtilmiştir (Ruusuvuori ve ark., 2021; Kochkin, 2007). Bu durum, işitme cihazlarının toplum içinde normalleştirilmesi ve cihaz kullanımına ilişkin sosyal kabulü artırıcı farkındalık çalışmalarının önemini vurgulamaktadır.

Son olarak, bu çalışmada katılımcıların işitme cihazları hakkında bilgi düzeyinin artmasının cihaz kullanımına yönelik olumlu algıyı ve gurur duyma düzeyini artırdığı

bulunmuştur. Hiç bilgisi olmayan bireylerin büyük çoğunluğu (%70,7) olumlu algı geliştirmezken, orta düzeyde bilgi sahibi olanların %34,8'i işitme cihazı kullanımına yönelik olumlu algıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, Madara ve Bhowmik (2024) ile Laplante-Lévesque ve ark. (2012) tarafından bildirilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Her iki çalışmada da bilgi düzeyinin artmasının stigma algısını azalttığı ve bireylerin işitme cihazı kullanımına yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği vurgulanmıştır (Madara ve Bhowmik, 2024; Laplante-Lévesque ve ark., 2012). Bu nedenle, toplumda işitme cihazları hakkında farkındalık oluşturmak ve bilgi düzeyini yükseltmek amacıyla eğitim programları ve bilinçlendirme kampanyalarının yürütülmesi, stigma algısını azaltmak için kritik önem taşımaktadır.

Çalışmamızın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Araştırmanın kesitsel tasarımı, stigma algısının zamana bağlı değişimlerini değerlendirmeyi sınırlandırmaktadır. Ayrıca araştırmanın yalnızca belirli bir bölgedeki örneklemle gerçekleştirilmiş olması, sonuçların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Örneklem büyüklüğü G*Power (3.1) programı ile hesaplanmış olup, belirlenen parametreler doğrultusunda istatistiksel olarak yeterli güçte sonuç elde edilmiştir. Bununla birlikte, örneklemin belirli bir bölgeden seçilmesi, temsiliyetin sınırlı kalmasına neden olmuştur. Katılımcıların işitme durumları yalnızca öz-beyan esasına dayalı İşitme Engeli Ölçeği – Erişkin (İEÖ-E) Tarama Formu ile değerlendirilmiş, herhangi bir KBB muayenesi veya odyogram ölçümü yapılmamıştır. Bu durum, katılımcıların işitme düzeylerinin nesnel olarak doğrulanamaması nedeniyle çalışmanın önemli bir sınırlılığıdır ve elde edilen sonuçların dikkatli yorumlanmasını gerektirmektedir. Gelecekte, işitme düzeyi objektif testlerle belirlenmiş bireylerin dâhil edildiği, farklı sosyodemografik grupları kapsayan ve boylamsal tasarıma sahip araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma normal işitmeye sahip yetişkinlerin işitme cihazına yönelik stigma algılarını belirlemeyi amaçlamış ve bu kapsamda Saatçi ve ark. (2017) tarafından geliştirilen 10 maddelik "Stigma" değerlendirme formunun öncelikle psikometrik özelliklerini incelemiştir. Analizler sonucunda, formun 7 maddelik yapısının geçerli ve güvenilir olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızda katılımcıların stigma algısının cihazların görünür olması ve engelli olarak algılanma kaygısı nedeniyle yüksek olduğu, ancak genel olarak zihinsel yetersizlik algısı ve utanma gibi olumsuz algıların düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çalışmamızda, normal işitmeye sahip yetişkinlerin işitme cihazlarına yönelik stigma algılarının cinsiyete, işitme sorunu farkındalığına, yakın çevrede cihaz kullanan birey varlığına ve bilgi düzeyine göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur.

Bu bulgular ışığında, toplum genelinde stigma algısını azaltmaya yönelik bilinçlendirme kampanyaları, psikososyal müdahaleler ve özellikle işitme cihazlarının görünüm ve tasarımlarının kullanıcı odaklı ve estetik açıdan daha çekici hale getirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, mevcut formun farklı farklı yaş ve sosyodemografik gruplarda, daha geniş örneklemlerle uygulanması ve stigma kavramının çok boyutlu yapısını inceleyen çalışmalarla desteklenmesi için araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Etik Onay

Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan 04.03.2025 tarihli ve E-77082166-604.01-1183947 sayılı karar ile etik onay alınmıştır

Araştırmacıların Katkı Oranı

Çalışma konsepti ve tasarımı: B.T.D, İ.A.G.; veri toplama: İ.A.G.; veri analizi ve yorumu: B.T.D.; taslak makale yazımı: B.T.D.; makalenin eleştirel okuması: B.T.D. Tüm yazarlar makalenin son halini onaylamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek/Teşekkür

Yazarlar, bu çalışmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir maddi destek almadıklarını beyan ederler.

KAYNAKLAR

Aksoy, S., Aslan, F., & Köse, A. (2020). İşitme engeli ölçeği–erişkin: uzun ve tarama formlarının Türkçe sürümünün geçerliğinin ve güvenirliğinin incelenmesi. *KBB-Forum*, 19(2), 17–26.

Aldè, M., Ambrosetti, U., Barozzi, S., & Aldè, S. (2025). The ongoing challenges of hearing loss: stigma, socio-cultural differences, and accessibility barriers. *Audiol Res*, 15(3), 46. https://doi.org/10.3390/audiolres15030046

Bisgaard, N., Zimmer, S., Laureyns, M., & Groth, J. (2021). A model for estimating hearing aid coverage world-wide using historical data on hearing aid sales. *Int J Audiol*, 61(10), 841-849. https://doi.org/10.1080/14992027.2021.19625

Çelikgün, B., Kılınç, O., & Şerbetçioğlu, M. (2024). Unilateral ve bilateral işitme kayıplı bireylerin işitme cihazı kullanmama sebeplerinin niteliksel olarak analizi. *Turk Klin J Health Sci*, 9(4), 812-821.

https://doi.org/10.5336/healthsci.2024-102969

Ferguson, M. A., Kitterick, P. T., Chong, L. Y., Edmondson-Jones, M., Barker, F., et al. (2017). Hearing aids for mild to moderate hearing loss in adults: a systematic review. *Cochrane Database Syst Rev*, 2017(9), CD012023. https://doi.org/10.1002/14651858.CD012023.pub2

Kochkin, S. (2007). MarkeTrak VII: obstacles to adult nonuser adoption of hearing aids. *Hear J*, 60(4), 27-43. https://doi.org/10.1097/01.HJ.0000285745.08599.7f

Laplante-Lévesque, A., Knudsen, L. V., Preminger, J. E., Jones, L., Nielsen, C., Öberg, M., et al. (2012). Factors influencing rehabilitation decisions of adults with acquired hearing impairment. *Int J Audiol*, 51(2), 128–139. https://doi.org/10.3109/14992027.2011.606284

MacCallum, R. C., Widaman, K. F., Preacher, K. J., & Hong, S. (2001). Sample size in factor analysis: the role of model error. *Multivar Behav Res*, 36(4), 611-637. https://doi.org/10.1207/S15327906MBR3604_06

Madara, E., & Bhowmik, A. K. (2024). Toward alleviating the stigma of hearing aids: a review. *Audiol Res*, 14(6), 1058-1074. https://doi.org/10.3390/audiolres14060087

Meyer, C., Nickbakht, M., Ekberg, K., Timmer, B., Scarinci, N., Waite, M., et al. (2025). The decision to tell or not to tell is associated with experiences of stigma and hearing aid use among adults with hearing loss. *Int J Audiol*, 1-10. https://doi.org/10.1080/14992027.2024.2446480

Newman, C. W., Weinstein, B. E., Jacobson, G. P., & Hug, G. A. (1990). The hearing handicap inventory for adults: psychometric adequacy and audiometric correlates. *Ear Hear*, 11(6), 430-433. https://doi.org/10.1097/00003446-199012000-00004

Nickbakht, M., Ekberg, K., Waite, M., Scarinci, N., Timmer, B., Meyer, C., et al. (2025). The experience of stigma related to hearing loss and hearing aids: perspectives of adults with hearing loss, their families, and hearing care professionals. *International Journal of Audiology*, 64(sup1), S12–S19. https://doi.org/10.1080/14992027.2024.2353862

Olusanya, B. O., Davis, A. C., & Hoffman, H. J. (2019). Hearing loss grades and the International classification of functioning, disability and health. *Bull World Health Organ*, 97(10), 725-728. https://doi.org/10.2471/BLT.19.230367

Pescosolido, B. A., & Martin, J. K. (2015). The stigma complex. *Annu Rev Sociol*, 41, 87-116. https://doi.org/10.1146/annurev-soc-071312-145702

Ruusuvuori, J. E., Aaltonen, T., Koskela, I., Ranta, J., Lonka, E., Salmenlinna, I., et al. (2021). Studies on stigma regarding hearing impairment and hearing aid use among adults of working age: a scoping review. *Disabil Rehabil*, 43(3), 436-446. https://doi.org/10.1080/09638288.2019.1622798

Saatci, Ö., Polat, B., & Çakır, N. (2017). İşitme kaybı ve stigma. *KBB Uygulamaları*, 5(2), 63–69. https://doi.org/10.5606/kbbu.2017.83703

Stangl, A. L., Earnshaw, V. A., Logie, C. H., Van Brakel, W., Simbayi, L. C., Barré, I., et al. (2019). The health stigma and discrimination framework: A global, crosscutting framework to inform research, intervention development, and policy on health-related stigmas. *BMC Medicine*, 17(1), 31. https://doi.org/10.1186/s12916-019-1271-3

Southall, K., Gagné, J. P., & Jennings, M. B. (2010). Stigma: a negative and a positive influence on help-seeking for adults with acquired hearing loss. *Int J Audiol*, 49(11), 804–814. https://doi.org/10.3109/14992027.2010.498447

TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması (2022). Erişim adresi:https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Saglik-Arastirmasi-2022-49747

World Health Organization. (2021). World report on hearing. Retrieved from the Web June 28, 2025. https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/339956/9789240021570-eng.pdf?sequence=1.